

Jaarverslag 2023
Museum Hof van Busleyden

VB

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Programma	3
Collectie en onderzoek	5
Publieksbemiddeling en educatie	15
Communicatie en marketing	20
Kennisopbouw en expertise	23
Museumbeheer	26
Organisatie	29

Inleiding

2023 is een scharnierjaar voor Museum Hof van Busleyden. Het is een jaar dat volledig in het teken staat van de ingrijpende restauratie van het museumgebouw, de heraanleg van de historische museumtuinen, het ontwikkelen van een vernieuwde vaste opstelling en de voorbereiding van de openingsexpo.

Achter de schermen werkt het team aan een nieuw meerjarenbeleidsplan waarin de vier themalijnen en toekomstvisie helder in beeld worden gebracht. De toekomstige tentoonstellingen krijgen vorm en het team professionaliseert en evolueert met het oog op de heropening in de lente van 2024.

In 2023 loopt de succesvolle tentoonstelling *Verborgene Parels* en neemt de biënnale Contour in het najaar zijn intrek in de exporuimte. Het historische hoekpand wordt stilaan getransformeerd tot nieuwe koffiebar en in het erfgoeddepot nemen de eerste schilderijen hun intrek, het startschot van een grootse verhuisbeweging van meer dan 24.000 collectiestukken. Het is het begin van een nieuwe start voor Museum Hof van Busleyden, de thuis van de Bourgondische Renaissance.

- Kristl Strubbe, museumdirecteur

Programma

Verborgen Parel (11.11.22 - 25.06.23)

Verborgen Parel is een ode aan Mechelen, al eeuwenlang een verzamelplek voor kunstenaars, ambachtslui en verzamelaars van formaat. Voor de tentoonstelling brengt curator Hannah Iterbeke zeven eeuwen aan topstukken samen met Mechelen als rode draad. De werken die er te zien zijn, werden gemaakt door Mechelaars als Lucas Faydherbe en Rik Wouters of om de stad en haar gebouwen te verrijken, komen uit Mechelse collecties of verbeelden Mechelse mythes en mascottes.

De kunstwerken zijn samengebracht uit de rijke collectie van Museum Hof van Busleyden, uit de historische kerken, uit privécollecties en uit binnen- en buitenlandse verzamelingen. Stuk voor stuk zijn het verborgen schatten met een eigen verhaal, samengebracht in één tentoonstelling. Voor deze expositie creëert het museum een tijdloze stad in staal die het decor vormt voor de kunstwerken. In deze kunstige stad wordt de bezoeker uitgenodigd om aan de hand van de drietalige audiogids te dwalen door de expo en om stil te staan bij de kunstwerken en de sporen die ze hebben nagelaten.

De tentoonstelling *Verborgen Parel* trekt meer dan 25.000 bezoekers naar Museum Hof van Busleyden. Tijdens de expo is de vaste opstelling van het museum gesloten door werken aan de buitenzijde van het stadspaleis. Bij de tentoonstelling verschijnt een stadsplan, dat bezoekers uitnodigt om het verhaal achter de werken te ontdekken in de rest van de stad.

Beeld uit Verborgen Parel. Foto: Sophie Nuytten - Museum Hof van Busleyden.

Te gast: Contour Biënnale (09.09.23 – 05.11.23)

Van 9 september tot 5 november 2023 vindt de tiende editie van de **Contour Biënnale voor Bewegend Beeld** plaats. De editie, onder de naam CON1OUR, speelt zich af op vier locaties in het hart van Mechelen: Museum Hof van Busleyden, Cultuurcentrum nona, Cinema Lumière en De Garage. Anders dan vorige edities heeft de biënnale dit jaar geen overkoepelend thema, maar brengt werk van in België verblijvende kunstenaars samen.

Kunstenaars Anouk De Clercq, Fairuz Ghammam, Herman Asselberghs, Manon de Boer en Sven Augustijnen van kunstenaarscollectief Auguste Orts cureren de biënnale. In het museum fungeert een massieve muur als projectiescherm voor een doorlopend filmprogramma: dertig films en filmfragmenten worden na en naast elkaar getoond.

Daarnaast transformeert Omar A. Chowdhury de architectuur en indeling van de ruimte en creëert op die manier momenten waarop het publiek is afgeleid en zich kwetsbaar voelt. Recht tegenover de grote muur verbeeldt Subversive Film de vele betekenissen van assemblage, op de zijmuur is een installatie van Melissa Gordon te zien.

Beelden Contour Biënnale in Museum Hof van Busleyden. Foto's: Tim Liebaert.

Collectie en onderzoek

Aanwinsten in de museumcollectie

Het museum hanteert een gecontroleerd en gestructureerd verzamelbeleid, waarbij het collectieprofiel richtinggevend is. Dat betekent dat alle opportuniteiten voor schenking of aankoop in de eerste plaats worden getoetst aan het actuele collectieprofiel. Daarnaast spelen ook andere aspecten zoals de eventuele vraagprijs en de conditie een rol. In 2023 komen er dertien voorstellen tot aankoop en tien voorstellen tot schenking, enkele daarvan zijn lopende dossiers waarover later een beslissing volgt. In totaal worden in 2023 drie objecten toegevoegd aan de collectie.

Als eerste koopt Museum Hof van Busleyden een laat zeventiende-eeuws zegenend Jezuskind. Het beeld is afkomstig uit Goa (India) en toont een grote gelijkenis met de *poupées de Malines*, de typisch Mechelse gesneden heiligenbeelden die bijzonder populair waren in die periode. Met deze aankoop werpt het museum licht op de uitwisselingen van culturen en motieven in de vroegmoderne wereld. Bij de heropening van het museum in het voorjaar van 2024 krijgt dit Jezuskind een plaats bij de andere Mechelse popjes in de vaste opstelling. Dit zeldzaam ivoren beeld kon gekocht worden met de steun van de Vrienden van Museum Hof van Busleyden.

In het voorjaar van 2023 komt een zeldzame Madonna met Kind van de Mechelse kunstenares Maria Faydherbe te koop bij een privéverzamelaar. Dit uitzonderlijke beeld is een sterke toevoeging aan de museumcollectie omdat het een gesigneerd én gedateerd exemplaar is van een kunstenares waarvan slechts weinig werk bewaard is gebleven. Het Fonds Léon Courtin - Marcelle Bouché van de Koning Boudewijnstichting koopt het beeld op vraag van het museum, dat het werk niet binnen het eigen aankoopbudget kan financieren. Ook dit beeld zal in 2024 deel uitmaken van de vernieuwde vaste opstelling van Museum Hof van Busleyden.

Het derde kunstwerk is eveneens aangekocht door het Fonds Léon Courtin - Marcelle Bouché op vraag van Museum Hof van Busleyden en de Kerkfabriek van de Lieve-Vrouweparochie. Het gaat om een ontwerp-tekening van de hand van Jan Erasmus Quellinus ter voorbereiding van het hoogaltaar in de Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijlekerk in Mechelen. De tekening toont de voorstudie van *Het Laatste Avondmaal* in detail, wat een uitzonderlijk inzicht biedt in het creatieve proces van de schilder. De tekening is in bewaring bij het museum en zal wellicht vanaf 2025 gepresenteerd worden in de kerk.

Zegenend Jezuskind - Collectie Museum Hof van Busleyden © Courtesy of Finch

Uitgaande bruiklenen

In 2023 leent Museum Hof van Busleyden 23 kunstwerken uit de eigen collectie aan andere musea en culturele instellingen. Hierdoor kan het museum kunstwerken tonen op andere locaties die passen bij de aard of de periode van de objecten in kwestie. Bovendien dragen de uitgaande bruiklenen bij tot een bredere bekendheid van het museum en de collectie. Een overzicht van uitgaande bruiklenen in 2023:

14.10.2022 t.e.m. 26.02.2023	Museum M, Leuven. Albast. Europese sculptuur van de Middeleeuwen tot de Barok Werken: B0688: Anoniem, Tabernakel met verrijzenis. B0115: Anoniem, Calvarie . B0105: Jan Mone, Tabernakel met Calvarieberg
16.03.2023 t.e.m. 31.03.2024	Het Kunstuur, Roeselare. Werk: S1237: Prosper De Troyer, De dode kardinaal
15.04.2023 t.e.m. 05.06.2023	Hanswijkbasiliek, Mechelen. Door de stad gedragen - 750 jaar Hanswijkprocessie Werken: G1061, G0189, G0599, G1114, G1115, G1567.01, G1567.05 (Alfred Ost), N0323.06: Anoniem, Munt met Hanswijk, N0323.07: Anoniem, Munt met Hanswijk, V0131: Anoniem, Pen
10.06.2023 t.e.m. 07.01.2024	Limburgs Museum, Venlo (NL). Slaags aan de Maas: de Zonnekoning en Oranje Werk: B0149: François Girardon, Ruitersstandbeeld van Lodewijk XIV
17.11.2023 t.e.m. 18.02.2024	Noordbrabants Museum, s-Hertogenbosch (NL). BRUEGHEL De familiereünie Werk: S0181: Jan Erasmus Quellinus, Portret van Clara Eugenia Breughel in Begijnhof Mechelen

Portret van Clara Eugenia Breughel in Begijnhof Mechelen Foto: David Lainé /PARC, België

Atelier van Frans Snijders. Foto: Obrecht De Boer /IPARC, België

17.11.2023 t.e.m. 18.02.2024	Museum Plantin Moretus, Antwerpen. Van crabbeling tot carton. Tekeningen van Bruegel tot Rubens uit Vlaamse collecties Werk: S1097: Hans Bol, Spaanse Furie
31.10.2023 t.e.m. 2502.2024	MAS, Antwerpen. Zeldzaam en onmisbaar: 100 topstukken uit Vlaamse collecties Werken: BB0690: Maria Faydherbe, Crucifix, 00003: Lucas Faydherbe, Bozzetti Hanswijk, 00004: Lucas Faydherbe, Bozzetti Hanswijk, B0039: Lucas Faydherbe, Hercules, B0040: Lucas Faydherbe, Omphale
16.12.2023 t.e.m. 14.04.2024	Mu.Zee, Oostende. Rose, Rose, Rose à mes yeux. James Ensor en het stilleven in België van 1830 tot 1930 S0021: David Emile Joseph de Noter, Atelier van Frans Snijders

Daarnaast zijn er ook collectiestukken die op langdurige basis in bruikleen zijn. Doorheen het jaar kunnen bezoekers deze stukken op andere locaties bekijken. Het gaat om volgende stukken: Koninklijke Bibliotheek van België, Brussel. OCMW B0001: Anoniem, Sint-Ontcommer of Wilgefortis - Museum Vleeshuis, Antwerpen. V0139: Jan De Hond, Torenhorn - MAS, Antwerpen. S0156: Carl Hartmann, Het Chocolademeisje - Koninklijke Manufactuur De Wit, Mechelen. Tx0020: Floris Jaspers, De Ommegang.

Inkomende bruiklenen

Voor de tentoonstelling *Verborgen Parels. Zeven eeuwen meesterwerken uit Mechelen* ontvangt het museum 32 bruiklenen uit eigen land en zes internationale bruiklenen. Deze kunstwerken zijn afkomstig van: Aartsbisdom Mechelen, Collectie Willemen, Galerie Transit, Huyze De Pauw, KBR, KMSKA, Koning Boudewijnstichting, Fonds Raphaël de Smedt, Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijlekerk, Sint-Jan Baptist en Sint-Jan Evangelist, Sint-Pieter-en-Pauluskerk, Sint-Romboutskathedraal, Stad Ninove, Stadsarchief Mechelen, The Phoebus Foundation. Internationale bruikleengevers zijn het Kunsthistorisches Museum in Oostenrijk, het Musée des Beaux-Arts de Marseille in Frankrijk, het Musée des Beaux-Arts de Nancy in Frankrijk en het Rijksmuseum in Nederland.

Beeld uit *Verborgen Parels* - Foto: Sophie Nuytten -
Museum Hof van Busleyden

Waardering deelcollecties

Sinds 2020 zet Museum Hof van Busleyden in op de noodzakelijke waardering van de collectie. In 2023 worden de eerder opgestarte waarderingstrajecten van de meubelcollectie, de collectie monumentale gipsen en de folklorecollectie verdergezet: het kunsthistorisch onderzoek naar de deelcollectie Ernest Wijnants wordt afgerond en de nodige contacten met betrekking tot de voortgang van dit waarderings-traject, worden gelegd. Daarnaast finaliseert het museum de selectie van de meubels die tot de museale collectie blijven behoren. Tot slot wordt een nieuw ontzameltraject opgestart in het kader van de collectie-verhuis en -verwerking in Depot Rato, specifiek voor objecten van lage kwaliteit en slechte conditie.

Vrijwilligers blijven de preventieve conservatie en de inventarisering van de collecties ondersteunen. Waarderen van collecties kan leiden tot het herbestemmen van bepaalde objecten. Naast het behoud van de fysieke integriteit en publieke toegankelijkheid vormt ook duurzaamheid een belangrijke pijler in de keuze voor een bepaalde herbestemming. Op basis van deze waarderingstrajecten wil het museum waarderings-methodieken uitzetten, uitgaand van de eigenheid van iedere deelcollectie. Daarnaast draagt de waardering bij tot een beter onderbouwde collectiekennis en biedt het de mogelijkheid om het eigen collectieprofiel scherper te stellen. De thematische collegagroepen rond waarderen en herbestemmen in de sector, waaraan het museum deelnam en waarvoor input werd voorzien in het kader van de creatie van een 'ontzamelgids' (Faro), worden vervangen door een lerend netwerk 'herbestemmen'.

Conservatie en restauratie

Het museum ontvangt in 2022 een Vlaamse subsidie om een van de Vlaamse Topstukken uit de collectie te laten restaureren. Het gaat om SO615: Jan Coessaet (toegeschreven aan), *Plechtige openingszitting van het Parlement van Mechelen onder Karel de Stoute, hertog van Bourgondië op 3 januari 1474 in het Schepenhuis*. Het gaat om een langdurige totaalrestauratie met een team van vier restauratoren onder leiding van Obrecht De Boer (IPARC), in samenspraak met de Topstukkenraad. Vooral door de afmeting van het schilderij, met een hoogte van 1,70 meter en een breedte van ruim 5 meter, gaat het om een complex en tijdsintensief restauratieproces. Na een succesvolle restauratie is het schilderij in het voorjaar van 2024 opnieuw te zien in de vernieuwde vaste opstelling van Museum Hof van Busleyden.

In 2023 wordt ook een aantal beelden in de openbare ruimte gereinigd en behandeld:

- B0530 en B0531. Anoniem, Beelden van Zeus en Hera. Beelden in tuin Museum Hof van Busleyden. Stoomreiniging, aanbrengen biocide om oude vervuiling en tekorten te verwijderen, oude invullingen verwijderen, schade invullen met nieuwe mortel en kalk, bijkleuren voor visuele eenheid. Uitgevoerd door externe restaurator.
- B0604. Jean-Joseph Tuerlinckx, Standbeeld Margareta van Oostenrijk. Beeld op Schoenmarkt, Mechelen. Verwijderen mos en oppervlaktevuil, stoomreiniging, oude invullingen verwijderen aan de sokkel, schade invullen met nieuwe mortel, aanbrengen bescherm laag over volledig beeld. Uitgevoerd door externe restaurator.
- B0619 Jean-Joseph Tuerlinckx, Standbeeld van Rembert Dodoens. Beeld in Kruidtuin, Mechelen. Verwijdering mos en oppervlakte vuil, stoomreiniging, aanbrengen nieuwe hand, bijkleuren voor visuele eenheid. Uitgevoerd door externe restaurator.

Twee schilderijen worden behandeld in het kader van een uitgaande bruikleen:

- S0021 David Emile Joseph De Noter, Atelier van Frans Snijders. Droge reiniging, verwijderen oude vergeelde vernislaag, fixatie opstuwingen in verflaag, stabilisatie en versteviging van zwakke plekken in het doek, fixatie en retouche lacunes in de lijst. Uitgevoerd door externe restaurator..
- S0181. Jan Erasmus Quellinus, Portret van zuster Clara Eugenia Breughel met op de achtergrond de Begijnhofkerk en de Sint-Romboutstoren. Oppervlaktereiniging van verflaag en lijst, verwijdering oude visueel storende retouches en invulling lacunes, fixatie en retouche lacunes in de lijst. Uitgevoerd door externe restaurator.

Standbeeld Margareta van Oostenrijk. Foto: Karin Van Hees - Stad Mechelen.

Behandelingen van werken uit de eigen collectie in het kader van de vernieuwde vaste opstelling:

- B0163. Jozef Tuerlinckx, Borstbeeld van Rembert Dodoens. Droge reiniging. Uitgevoerd door eigen restaurator.
- G/Jo09. George Braun en Frans Hogenberg, Stadsplan van Mechelen. Droge reiniging, stabilisatie randen van het papier, verwijdering oude retouches, lacunes opvullen, inlijsting met lichtwerend glas. Uitgevoerd door externe restaurator.
- G1463.01-G1463.49. Narcisse Tordoir, BBQ - De dood als brood. Droge reiniging, stabilisatie randen van het papier, inlijsting met lichtwerend glas. Uitgevoerd door externe restaurator.
- N0011. Anoniem, Penning van Filips de Goede met gekroonde vuurslag en Andreaskruis. Verwijderen visueel storend inventarisnummer op voorzijde penning. Uitgevoerd door eigen restaurator.
- S0016: Peter Paul Rubens (?), Christus aan het kruis. Totaalrestauratie en kunsthistorisch onderzoek. Uitgevoerd door externe restaurator.
- S1099: Jacques Jordaens (atelier), Zoo d'ouden zongen, zoo piepen de jongen. Totaalrestauratie en kunsthistorisch onderzoek. Uitgevoerd door externe restaurator. De behandeling zal afgerond worden in 2024.

Zoo d'ouden zongen, zoo piepen de jongen in het restauratieatelier. Foto: Museum Hof van Busleyden.

Inventarisatie en registratie

In 2023 wordt de collectiedatabank, Adlib, verder opgeschoond en verrijkt. Verschillende velden zoals de objectnaam, de vervaardiger, materialen en technieken worden daarbij onder handen genomen. Dit is een continu proces gericht op de optimalisering van de databank. Alle collectiebewegingen worden in Adlib geregistreerd, zoals de vertrekkende en teruggekeerde bruiklenen en de nieuwe standplaats van de stukken in de vernieuwde vaste opstelling.

De OCMW-collectie, verspreid over verschillende gebouwen van Stad Mechelen en in beheer van het museum, wordt grotendeels in kaart gebracht. Ook is er contact met Stichting De Beata Vita om nog beter zicht te krijgen op de collectie van de Mechelse Gasthuiszusters.

De nodige voorbereidingen worden getroffen om vanaf de zomer de collectie in te huizen in het nieuwe Depot Rato. Daarvoor worden nieuwe standplaatsen aangemaakt in Adlib. Tijdens de verhuis worden bepaalde gegevens van de collectiestukken aangevuld en geactualiseerd. Van elk stuk wordt de nieuwe standplaats geregistreerd. Er wordt ook bijgehouden welke deelcollecties nog niet (volledig) zijn geregistreerd zodat die na de verhuis projectgewijs kunnen worden aangepakt.

Het onderzoek naar een geschikte opvolger voor het huidige registratiesysteem Adlib, waarvan de ondersteuning door de leverancier in 2024 wordt stopgezet, wordt verdergezet. Vooral de ontwikkelingen van de vernieuwde toepassing van Axiell, Collections, en het systeem dat zal worden aangeboden door de Vlaamse overheid, worden daarbij nauwlettend in het oog gehouden. Hiervoor wordt er contact gehouden met andere collectiebeherende instellingen en met meemoo.

Depotwerking: Depot Rato

Tijdens de eerste maanden van 2023 vinden de laatste grote werkzaamheden aan het depot plaats: verdere afwerking van het dak, vervanging van technieken, plaatsen van zonnepanelen... Eind juni wordt het gebouw voorlopig opgeleverd en in gebruik genomen.

Meteen na de oplevering verhuist het museum een deel van de collectie naar het depot. Na de eerste verhuisbeweging (ca. een maand) starten de collectiemedewerkers met de verwerking van de collectiestukken. Dit gebeurt telkens in vijf stappen: (1) het uitpakken van een object, (2) controle op aantasting en stabiliteit, (3) schoonmaken van het object, (4) controle van de identificatie en de registratie van het object en (5) plaatsen in de daarvoor bestemde ruimte.

Om het proces vlot te laten verlopen, krijgt een team van twaalf vrijwilligers van Erfgoedcel Mechelen een opleiding in het manipuleren van objecten. De vrijwilligers ondersteunen het collectieteam drie dagen per week bij het uitpakken en het schoonmaken van de stukken. Naast de hulp van deze vrijwilligers krijgt het team ook versterking van twee jobstudenten uit de opleiding 'conservatie en restauratie' voor de opmaak van conditierapporten en de correcte plaatsing. Tegen het jaareinde hebben zo'n 7000 objecten hun vaste plek in het depot gekregen. Het gaat hier voornamelijk om de volledige collectie schilderijen en grafieken, een groot deel van de beelden, de collecties met goudleer en kant en het aardewerk.

Verhuis van de collectie naar Depot Rato.
Foto's: Sophie Nuytten - Museum Hof van
Busleyden.

Tijdens de verwerking van de museumcollectie blijkt een aantal stukken aangetast door insecten. Voor de eerste keer wordt de nieuwe anoxiekamer in werking gesteld, goed voor ca. 12m² aan collectiestukken.

Hoewel Depot Rato nog niet open is voor publiek of externe gebruikers, zet het al even de deuren open voor beperkte groepen van bezoekers. Het gaat onder meer om een bezoek van de burens en de deelname aan Open Wervendag. In totaal worden zeventien rondleidingen gegeven in 2023.

Op vlak van erfgoedwerking organiseert de vereniging 'Reuzen Mechelen' enkele vergaderingen en een opleidingsmoment in het depot. Deze activiteiten zijn rechtstreeks gelinkt aan de reuzen die reeds in het depot ondergebracht werden.

Tot slot worden de eerste stappen naar de verplichte kunstintegratie in het depotgebouw gezet, een voorwaarde gekoppeld aan de provinciale subsidies die het depot ontvangt. Uit een longlist van 22 kunstenaars worden vijf kunstenaars geselecteerd en uitgenodigd om een voorstel te doen voor een passend kunstwerk. De verdere selectie gebeurt in het voorjaar van 2024.

Digitalisering van collectiestukken

In het kader van GIVE (Gecoördineerd Initiatief voor Vlaamse Erfgoeddigitalisering), dat loopt met de steun van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling en de Vlaamse overheid, worden in opdracht van meemoo vier topstukken van het museum gefotografeerd. Het gaat om: B0690. Maria Faydherbe, *Crucifix* - OCMW S0019. Anoniem, *Triptiek met Calvarie en 15 heiligen* - S0010. Jan van Battel, *Karel van Habsburg, koning van Spanje* - S1097. Hans Bol, *De Spaanse Furie*. Twee andere digitaliseringscampagnes richten zich op stukken in de tentoonstelling *Verborgene Parel* en op stukken in de nieuwe vaste opstelling. Tijdens de expo worden 26 werken gefotografeerd. Nog eens 51 collectiestukken worden tijdens de installatie van de vaste opstelling in beeld gebracht. Voor deze laatste campagne wordt beroep gedaan op de samenwerkingsovereenkomst voor digitalisering met meemoo.

Onderzoek

Tentoonstelling *Ridders van het Gulden Vlies* (voorjaar 2024)

In voorbereiding van de tentoonstelling *Ridders van het Gulden Vlies: een schitterende mythe ontrafeld* en ter ondersteuning van het grootschalige restauratie- en conservatieproject van de volledige reeks wapenschilden van de ridderbijeenkomst in Mechelen anno 1491, wordt een interdisciplinair onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek legt de focus op de productie en betekenis van de wapenschilden, waarbij zowel historisch als materiaal-technisch onderzoek wordt verricht. Dit materiaal-technisch onderzoek vindt plaats in samenwerking met het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK-IRPA, Brussel). Een selectie van de wapenborden wordt hierbij onderworpen aan diverse wetenschappelijke analyses, wat resulteert in boeiende vraagstukken en inzichten met betrekking tot de productie van deze vijftiende-eeuwse schilderingen. Het onderzoek dient ook om onderbouwde keuzes in de restauratie te maken. De financiering voor dit vooronderzoek wordt mogelijk gemaakt dankzij de steun van de Fondation Périer-D'leteren. De resultaten worden toegankelijk gemaakt voor het publiek in een rijkelijk geïllustreerde publicatie, uitgegeven door Lannoo.

Tentoonstelling *Eeuwige Lente* (najaar 2024 - voorjaar 2025)

In het kader van de tentoonstelling *Eeuwige Lente* start het museum met de voorbereiding van de tentoonstelling. Die bestaat uit onderzoek naar de collectie van kardinaal Antoine Perrenot de Granvelle, zijn wandtapijten en tuinen. Objecten uit de collectie worden geïdentificeerd aan de hand van inventarissen en museumcatalogi. De tentoonstelling krijgt wetenschappelijk advies van een commissie met daarin Walter Cupperi (Ca' Foscari Universiteit, Venetië), Krista de Jonge (KU Leuven), Guy Delmarcel (KU Leuven), Dagmar Eichberger (Universität Heidelberg), Marketa Jezkova (Tsjechische Academie van Wetenschappen, Praag), Katrien Lichtert (MOU, Oudenaarde), Tine Meganck (VUB, Brussel), Almudena Pérez de Tudela Gabaldón (Patrimonio Nacional, Madrid) en Katja Schmitz-von Ledebur (Kunsthistorisches Museum, Wenen). Sommige commissieleden worden geselecteerd om essays te schrijven over onderwerpen met betrekking tot de collectie van Granvelle, zoals de wandtapijten, tuinen en de collectie naturalia. Deze essays zullen deel uitmaken van de tentoonstellingscatalogus.

Studiedag 'Kunst in beweging tijdens de Franse tijd. Roof, restitutie en het ontstaan van musea'

Ter gelegenheid van de tentoonstelling *Verborgene Parels* keren vier onderdelen van de altaarstukken die Peter Paul Rubens schilderde voor de Mechelse Sint-Janskerk en de Onze-Lieve-Vrouw-over-de-Dijlekerk voor het eerst terug naar Mechelen sinds de schilderijen in 1794 door het nieuwe revolutionaire bewind naar Frankrijk zijn gebracht.

Naar aanleiding van deze bijzondere bruiklenen organiseert Museum Hof van Busleyden op vrijdag 12 mei 2023 een studiedag over de beweging van kunst uit en binnen de Zuidelijke Nederlanden ten gevolge van het Franse bestuur in de periode 1794-1815 en de plaats hiervan binnen recente debatten rond roofkunst en restitutie. Deze episode in de Europese geschiedenis is bijzonder bepalend geweest voor zowel het Belgische museale landschap als de aanwezigheid van 'Vlaamse Meesters' in buitenlandse collecties. Toch circuleren er nog heel wat misvattingen en onduidelijkheden over deze Franse inbeslagname en de latere restituties.

Publieksbemiddeling en educatie

Families met kinderen

Families met kinderen vormen een belangrijke doelgroep van Museum Hof van Busleyden. Daarom zet het museum extra in op een familievriendelijk publieksaanbod. Van 18 tot 26 februari neemt het museum met het familieparcours bij de expo *Verborgene Parels* deel aan Krokuskriebels. Bijna 400 deelnemers genieten van het Krokuskriebels-aanbod in het museum.

Tijdens de krokusvakantie ontvangt het museum ook Miriam, een groepswerking voor en door vrouwen, voor een geleid bezoek. Het gaat om gezinnen met kleuters of kinderen die een andere moedertaal als het Nederlands hebben en doorgaans weinig ervaring hebben met een bezoek aan een museum. De kinderen komen samen met hun mama's naar het museum. Dit project komt tot stand in samenwerking met de afdeling Sociaal Beleid van de stad Mechelen.

Naar goede gewoonte organiseert Museum Hof van Busleyden tijdens de schoolvakanties museumkampen voor kinderen van zes tot twaalf jaar. Tijdens het museumkamp in de paasvakantie, vormen verschillende kunstwerken uit de expo de inspiratiebron voor creatieve workshops. Zo wordt het schilderij *Het Vogelconcert* door de deelnemers tot leven gebracht met beeld en geluid. In juli vormt het museumgebouw zelf het vertrekpunt voor het eerste museumkamp in de zomervakantie. *Museum in beeld* laat de deelnemers zien hoe Museum Hof van Busleyden door de eeuwen heen veranderde en laat kinderen fantaseren over hoe het museum er in de toekomst kan uitzien.

Met *Er zit muziek in* laat het museumkamp in augustus zich inspireren door de beiaardtoren van het museum. De kinderen onderzoeken en fantaseren over welke geluiden en muziek bij het museum horen. De toonmomenten op het einde van de museumkampen laten steeds de resultaten op een originele manier zien aan de ouders van de deelnemers. Alle museumkampen zijn volzet, met 25 kinderen per vakantieperiode.

In de zomer van 2023 is ook kunstjeugdbeweging Bazart in samenwerking met Amuseevous enkele dagen te gast in het museum. Als echte museummedewerkers ontwikkelen de kinderen en jongeren een eigen variant op de internationale museumdefinitie van ICOM. Ze volgen een rondleiding achter de schermen en formuleren wat een museum moet zijn en doen, door de bril van de jeugd van vandaag.

Kleuteronderwijs

In 2023 wordt voor het eerst ingezet op een eerste museumervaring voor kinderen uit de kleuterschool. 180 kleuters bezoeken de tentoonstelling *Verborgene Parels* met een museumklas. Een vrijwilliger van Reuzen Mechelen laat tijdens elk klasbezoek een reus tot leven komen, wat telkens een hoogtepunt van het bezoek vormt.

Basisonderwijs

Ondanks het beperkte aanbod door de sluiting van de vaste opstelling volgen 42 klassen (goed voor 800 leerlingen) uit het basisonderwijs een museumklas: hetzij een bezoek aan de tentoonstelling *Verborgene Parels*, hetzij een stadswandeling door Mechelen.

Secundair onderwijs

268 leerlingen uit het secundair onderwijs brengen een begeleid interactief bezoek aan de tentoonstelling *Verborgene Parels*. Tijdens dit bezoek stappen de leerlingen in de rol van curator. Ze ontdekken hoe je door keuzes te maken uit de museumcollectie een tentoonstelling samenstelt. In september neemt Museum Hof van Busleyden voor de tweede keer deel aan het project Cultuurshock waarbij Mechelse scholen via kleine workshops gedurende een dag kennis maken met verschillende culturele partners in de stad.

Hoger onderwijs en deeltijds kunstonderwijs

In 2023 start een aantal studenten van de VUB voor het vak Museumdidactiek een traject met Museum Hof van Busleyden, waarbij ze een klaspakket uitwerken rond de vernieuwde museumtuinen. Het eindresultaat wordt in 2024 voorgesteld in een nieuw aanbod voor scholen.

Studenten van het vak Cultuurtoerisme aan de opleiding Toerisme en Recreatiemanagement (Thomas More Mechelen) krijgen een inkijk in de werking van het museum op een infonamiddag waarbij collega's uit de verschillende museumteams hun werking presenteren.

Rondleiding in *Verborgene Parels*. Foto: Sophie Nuytten - Museum Hof van Busleyden.

Publieksbemiddeling

In 2023 laat het team Publiek van Museum Hof van Busleyden zich door de experts van bureau de Derde Verdieping bijstaan in een uitgebreid visietraject. Doelstelling is een goed onderbouwde visie rond publieksbemiddeling te formuleren, gebaseerd op het nieuwe meerjarenbeleidsplan van het museum (periode 2024-2028). Zowel de bestaande werking als andere praktijkvoorbeelden en theoretische kaders worden uitgebreid geanalyseerd en omgevormd tot nieuwe krijtlijnen voor de werking. Vervolgens worden er diverse verdiepende workshops georganiseerd om deze visie toe te passen op museumteksten, doelgroepenwerking, bemiddelingsinstrumenten en publieksactiviteiten. Het visietraject loopt tegelijk met de ontwikkeling van de nieuwe scenografie voor het museum en de tentoonstelling, waardoor diverse zaken meteen in de praktijk worden meegenomen.

Bemiddeling bij tentoonstellingen

In *Verborgene Parels* staan kunstwerken op het eerste zicht kris kras door elkaar. De plattegrond bij het uitzichtpunt maakt duidelijk dat er een analogie is met een fictieve stad met diverse wijken. Een audiogids leidt de bezoeker op laagdrempelige wijze rond, als een reisgids langs verschillende kunstwerken. Een wandelkaart, ontwikkeld i.s.m. Visit Mechelen, maakt de link met de werkelijke stad en brengt bezoekers naar verborgen plekken in de Mechelse binnenstad. Elke stop is gelinkt aan een specifiek kunstwerk uit de tentoonstelling.

Voor het eerst biedt het museum themarondleidingen aan. Bezoekers kunnen daarbij kiezen uit de 'Topstukkentour', 'Mechelse mythes en mascottes' en 'Vrouwen in de kunst'. Er worden 221 rondleidingen geboekt door groepen. Voor individuele bezoekers wordt elke week een instaprondleiding georganiseerd op zondagochtend, in totaal gaan 39 instaprondleidingen door.

Beelden uit *Verborgene Parels*. Foto: Sophie Nuytten - Museum Hof van Busleyden.

Erfgoeddag

Op 23 april vindt de jaarlijkse Erfgoeddag plaats. In lijn met het thema 'Beestig' worden diverse "beestige" activiteiten in en rond het museum georganiseerd. Zo is er een slow art sessie bij het schilderij *Het Vogelconcert*, vergezeld van een doorlopende workshop origamivogels maken. In het restauratieatelier geeft de restaurator een demonstratie om vervelende beestjes op kunstwerken te herkennen en in de nabijgelegen Sint-Janskerk kunnen bezoekers op zoek naar verborgen dieren tijdens een speciale rondleiding die inzoomt op dieren in de kunst. Het museum is tijdens Erfgoeddag gratis toegankelijk en trekt 667 bezoekers.

Open Monumentendag

Op 10 september neemt Museum Hof van Busleyden deel aan de jaarlijkse Open Monumentendag. Gezien het museum gesloten is omwille van verbouwingen in die periode, ligt de focus op de werf van 't Schipke, het pand dat al jaren niet meer publiek toegankelijk is. 375 geïnteresseerden beklimmen die dag de stellingen en bezoeken het historische hoekpand. Begeleidende infopanelen vertellen de historie van het gebouw dat vanaf 2024 de nieuwe koffiebar van het museum wordt.

Reuzen 10 jaar

Op woensdag 7 juni 2023 viert het museum samen met de vereniging Reuzen Mechelen de tiende verjaardag van reuzen Noa en Amir. De jongste telgen van de Mechelse reuzenfamilie houden een reuzenverjaardagsfeest en worden samen met een bezoekende klas tienjarigen getrakteerd op een rondleiding met taart.

Participatie en inclusie

Museum Hof van Busleyden blijft sterk inzetten op inclusie. Zo wordt het museum in 2023 partner van de nieuw opgerichte Mechelse afdeling van Vier het Leven, een vrijwilligersorganisatie die culturele uitstappen organiseert voor ouderen die dit niet meer alleen kunnen of willen. Het museum maakt sindsdien deel uit van hun programmatie en ontvangt ouderen voor een bezoek aan het museum met hun buddy.

In april en mei neemt het museum deel aan de winkelwandeltentoonstelling van Sjarabang vzw, een inclusief creatief atelier voor mensen met een verstandelijke of meervoudige beperking. Diverse kunstwerken gebaseerd op Opsinjoorke - op dat moment te zien in de tentoonstelling *Verborgen Parels* - worden tijdelijk tentoongesteld in de inkomhal van het museum.

Reuzenfeest Noa en Amir. Foto: Sophie Nuytten - Museum Hof van Busleyden.

Het nieuwe publieksaanbod wordt standaard gescreend op toegankelijkheid. De nieuwe zaalteksten van Museum Hof van Busleyden worden kritisch nagelezen door een externe ervaringsdeskundige om zo mee te waken over inclusief taalgebruik. In de ontwikkeling van de vaste opstelling en tentoonstellingen wordt maximaal rekening gehouden met inclusie, van concept tot publieksbeleving, met een prikkelarm Stil Bezoek, voldoende zitgelegenheid, aangepaste en diverse publieksbemiddelingsstools.

Bemiddeling rond immaterieel cultureel erfgoed

Immaterieel cultureel erfgoed maakt bewust deel uit van de tentoonstelling *Verborgene Parels*. De Mechelse reuzenfamilie vormt een belangrijk onderdeel, daarom wordt bij het ontwerp van de tentoonstelling al rekening gehouden met de mogelijkheid om de reuzen te laten rondwandelen in de expositie. In nauwe samenwerking met de reuzendragersgemeenschap komen de reuzen regelmatig tot leven en wandelen ze door de tentoonstelling.

Publieksonderzoek

Van november 2022 tot juni 2023 organiseert het museum zijn zesde tevredenheidsbevraging i.s.m. Toerisme Vlaanderen. De bevraging bestaat uit grotendeels terugkerende vragen om continu te kunnen monitoren en enkele tijdsgebonden vragen. In totaal bevragen de vrijwilligers van het museum 646 respondenten. De bezoekers geven het museum, de tentoonstelling *Verborgene Parels* en de gegidste rondleidingen zeer mooie tevredenheidsscores. Er wordt voor het eerst een overkoepelende score aan de tentoonstelling gegeven, een mooie 8,6 op 10.

Vrijwilligers

De vrijwilligers van Museum Hof van Busleyden vallen sinds 2021 als tak onder de koepelorganisatie van Erfgoedcel Mechelen. Omwille van de sluitingsperiode van het museum worden er in 2023 enkel vrijwilligers ingeschakeld voor het afnemen van de tevredenheidsbevraging en voor het verwerken van de museumcollectie in het depot.

Historische kerken

Torens de Dijle vzw is een vereniging die instaat voor de ontsluiting van de acht Mechelse historische kerken voor een breed publiek, en genesteld is onder de vleugels van Museum Hof van Busleyden. In 2023 worden een nieuwe voorzitter, coördinator en enkele nieuwe bestuursleden aangesteld.

De werking steunt op een ploeg van een vijftigtal vrijwilligers. Vier nieuwe vrijwilligers vervoegen het team in 2023. De vzw organiseert vijf samenkomsten voor zijn vrijwilligers met diverse insteek: twee computeropleidingen, een storytelling rondleiding in de Sint-Romboutskathedraal, en twee globale overlegmomenten.

Torens aan de Dijle investeert in zijn infrastructuur met nieuwe, duurzame buitensignalisatie. In de kerken wordt wifi geïnstalleerd ter voorbereiding van de installatie van automatische bezoekerstellers in 2024. In de zomer van 2023 lanceert Torens aan de Dijle de communicatiecampagne 'Bezoek de historische kerken'. Zeven kerken nemen ook deel aan het project Vlaamse Meesters op hun plek, dat in 2023 verder wordt ontwikkeld en later gelanceerd.

Communicatie en marketing

Tijdens de restauratie van het museum en de sluiting van de vaste opstelling blijft het museum op regelmatige basis communiceren rond de bouwwerken, restauratieprojecten en tentoonstellingen. Zo wordt in het voorjaar het Mechels Koorboek opgenomen als een van de topstukken in de Canon van Vlaanderen, wat voor extra (pers)aandacht zorgt. De belangrijkste focus ligt evenwel op de voorbereiding van de heropening in de lente van 2024 en de tentoonstelling *Ridders van het Gulden Vlies: een schitterende mythe ontrafeld*.

Een van de belangrijkste realisaties in 2023 is de rebranding en ontwikkeling van een nieuwe huisstijl. Het museumlogo krijgt een update, de huisstijl krijgt een nieuwe kleedje met rijkere kleuren, modernere fonts en uitgebreider huisstijlhandboek. Daarnaast lanceert het team ook een vernieuwde museumwebsite. Overkoepelend werkt het team aan een gedegen privacybeleid dat duidt hoe het museum persoonsgegevens verzamelt en verwerkt. Daarin worden afspraken vastgelegd met betrekking tot het verzamelen, verwerken, beschermen en bewaren van persoonsgegevens. Tot slot start het museum ook met het uitzetten van de communicatielijnen rond het nieuwe Depot Rato, in samenwerking met de verschillende partners.

Binnen het team van marketing en communicatie komt een persmedewerker de perswerking naar binnen- en buitenland versterken. De samenwerking met partners zoals Visit Mechelen wordt opgevoerd met het oog op de internationale promotie van het museum bij de heropening.

Online communicatie

Website

Met de heropening in het vooruitzicht krijgt de museumwebsite een volledige make-over: de structuur wordt herdacht, de lay-out aangepast naar de nieuwe huisstijl en de teksten worden herschreven op maat van de lezer. Van een volledig vijftalige website stapt het museum af om te focussen op een volledige drietalige website (Nederlands, Frans en Engels), met een beknopte bezoekerspagina in het Spaans en het Duits. Eind december wordt de nieuwe website in de geüpdatete huisstijl gelanceerd.

Nieuwsbrieven en emailmarketing

Verschillende nieuwsbrieven en emailmarketing zorgen voor directe marketing bij een aantal afgebakende doelgroepen van het museum, zowel intern (medewerkers, vrijwilligers, gidsen, vrienden van het museum) als extern (bezoekers, groepen, scholen, families met kinderen, pers, burens van het museum). De externe nieuwsbrief naar bezoekers is aangegroeid tot bijna 16.000 lezers, ook de andere nieuwsbrieven tonen een stijging in het aantal lezers. Vanuit de nieuwe huisstijl worden nieuwe nieuwsbrieftemplates ontwikkeld voor de verschillende doelgroepen, die vanaf januari 2024 ook ingezet worden binnen de rebranding.

Social media

Door de sluiting van het museum stagneert de groei van nieuwe volgers op platformen zoals Facebook (+ 3%), Instagram (+ 13,5 %), X (+ 0,2%), YouTube (+ 0%). Opvallend is wel de groei van het aantal volgers op LinkedIn (+ 42%), toe te schrijven aan de meer sectorgerichte communicatie van het museum.

Beelden Rebranding Museum Hof van Busleyden.

Print en outdoor communicatie

In het voorjaar van 2023 zet het museum nog actief in op zichtbaarheid in outdoor campagnes in onder meer de grote stations en steden. In het najaar zijn, met het oog op de heropening in het voorjaar van 2024, geen campagnes gepland.

Pers

Het museum mag dan wel gedeeltelijk gesloten zijn in 2023, maar stuurt toch veertien persberichten uit. Dat leidt tot niet minder dan 116 verschijningen in de pers. De meeste artikels verschijnen in de geschreven pers (zowel print als online) daarnaast zijn er een aantal regionale radio- en televisiereportages.

De belangrijkste thema's zijn de aan de gang zijnde restauratiewerken, met bijzondere aandacht voor de herinrichting van de museumtuinen en de komst van de koffiebar van het museum. Ook het einde van de werken in Depot Rato en de komst van de eerste collectiestukken kunnen op belangstelling rekenen. Zo wordt de inhuizing van *Rik met de blauwe blouse* van Rik Wouters als allereerste bewoner van het depot goed opgepikt in de pers.

Daarnaast kondigt het museum het slotweekend van de succesvolle tentoonstelling *Verborgene Parels* en de toekomstige tentoonstelling *Tuin der Lusten* (2025-26) aan. Verder gaat er aandacht naar evenementen zoals Erfgoeddag, Open Wervendag en Europese Week van de Restauratie (met een link naar de restauratie van de wapenborden uit de tentoonstelling *Ridders van het Gulden Vlies*). Tenslotte zijn ook de nieuwe aanwinsten van het museum (*Madonna met Kind* van Maria Faydherbe en *Jezuskind als Salvator Mundi*) goed voor verschillende publicaties.

Persknipsels Museum Hof van Busleyden

Kennisopbouw en expertise

Museum Hof van Busleyden zet sterk in op het opbouwen en delen van kennis en expertise.

Museummedewerkers volgen regelmatig opleidingen en bijscholingen, geven zelf lezingen of schrijven bijdrages of publicaties in hun vakgebied. Gevolgde studiedagen en netwerkmomenten:

Team Programma

- Discussiegroep Bizot klimaatnormen binnen culturele instellingen / musea en de impact op collectiezorg
- Collectieveiligheid bij protestacties. Klimaatklevers en andere demonstraties in musea
- Webinar: De mogelijkheden voor de culturele sector uit het Brexit Adjustment Reserve
- Workshop over bruikleenverkeer met het Verenigd Koninkrijk
- Het Groot Onderhoud Faro (Klimaatverandering en paraatheid bij calamiteiten, Collectiezorg als motor van duurzaamheid, Workshop duurzamer tentoonstellen, etc)
- Netwerkdag Nederlandstalige Registrars
- CODART 24 – Flemish Art: Local and Global (Antwerpen, KMSKA)
- CODARTfocus Parijs – Jacobus Vrel (Parijs, Fondation Custodia)
- CODART – 25 Anniversary Symposium (Amsterdam, Rijksmuseum)
- Contactgroep Vroege Nederlandse Kunst – Dieric Bouts. Beeldenmaker (M Leuven)
- CODARTfocus Antwerpen – Three to See (Antwerpen, MAS, Plantin-Moretus, KMSKA)
- Stuurgroep project Poppenspel (Gent, Huis van Alijn)
- Meemoo partnerevent (online)
- Inspiratie- en netwerkdag: digitale ontwikkelingen op het snijvlak van immaterieel erfgoed en collecties (Drogenbos, FeliX Art & Eco Museum)
- Werkgroep OSLO cultureel erfgoed ihkv OSLO governance (online)

**Team
Programma**

- Hoe omgaan met de registratie en digitalisering van gebonden werken op papier (M Leuven)
- Partnerevent meemoo (Brussel, Hendrik Consciencegebouw)
- Adlib Brainstorm-sessies (diverse data, online)
- Lancering GRACE (expertisecentrum kunstcriminaliteit) (Museum voor Schone Kunsten, Gent)
- Studiedag over menselijke resten in musea en collecties (Gents Universiteitsmuseum)
- Platform Geërfd Goed – Collecties en verzamelingen uit nalatenschappen (Het Meisjeshuis, Delft)
- Webinar Faro – Aan de slag met inclusieve taal

**Team
Publiek**

- Participatief project Toerisme Vlaanderen – Futureproof gidsen (Toerisme Vlaanderen, Brussel)
- Stuurgroep Krokuskriebels – Faro & Gezinsbond
- Basiscursus participatie Faro (Webinar – M Leuven– MSK Gent)
- Algemene Vergadering Private Security Association (BNP Paribas Fortis Montagne du Parc)
- Faro GRACE studiedag Kunst- en erfgoedcriminaliteit: een caleidoscoop van fenomenen (en hun gefragmenteerde aanpak) (MSK Gent)

**Team
Beheer**

- Faro opleiding Art Handeling Goede Handen, Intern Transport
- Meet-up verduurzaming musea III bij Rijksmuseum (Rijksmuseum Amsterdam)

Publicaties, artikels en bijdragen

- Hannah Iterbeke, "Unveiling Divine Details: a Note on Francken's *Pictura Sacra*," *Liber Amicorum Jan Van der Stock*, Leuven: Peeters Publisher (verschijnt september 2024).
- Hannah Iterbeke, *Ridders van het Gulden Vlies: Een schitterende mythe ontrafeld*, Lannoo (verschijnt februari 2024).
- Hannah Thijs, twee catalogusnotities in: *Zeldzaam en onmisbaar: Topstukken uit Vlaamse collecties* (tent.cat. Antwerpen, MAS), Antwerpen, 2023.
- Erika Pelgrims, een catalogusnotitie in: *Zeldzaam en onmisbaar: Topstukken uit Vlaamse collecties* (tent.cat. Antwerpen, MAS), Antwerpen, 2023.

Lezingen

- **"No Object is an Island. Het project 'Een digitale toekomst voor de Bourgondische erfenis'" (24/02/2023, Gent, Henri Pirenne Institute for Medieval Studies) - Famke Peters**
- **Collegagroep digitale collectiedata: "Een digitale toekomst voor de Bourgondische erfenis" (16/03/2023, Brussel, FARO) - Famke Peters**

Tijdens deze lezingen worden de resultaten van het pas afgeronde project Digibou, een digitale toekomst voor de Bourgondische erfenis, voorgesteld. De focus ligt op de relaties die in registratiesysteem Adlib zijn gelegd tussen de collectiestukken enerzijds en personen, plaatsen en gebeurtenissen anderzijds, en tussen collectiestukken onderling. Ook wordt ingegaan op de manier waarop de data zijn omgezet naar uitwisselingsstandaard OSLO, bedoeld om de data ter beschikking te stellen van geïnteresseerden.

- **Davidfondslezing "Over Verborgene parels" (3/03/2023 en 17/03/2023, Mechelen, Predikheren) - Hannah Iterbeke**

De lezing gaat dieper in op de tentoonstelling *Verborgene Parels* in Museum Hof van Busleyden, waar het beste van Mechelen's artistieke erfgoed door de eeuwen heen wordt gepresenteerd. De expo onthult zeldzame meesterwerken van bekende kunstenaars zoals Rubens en Jordaens, naast minder bekende namen, die normaal gesproken verborgen blijven in private en erfgoedcollecties. Curator Hannah Iterbeke deelt in de lezing de centrale rol van deze kunstwerken en onthult de verborgen verhalen achter deze culturele schatten uit Mechelen.

- **Deelname panel 'The Object and Other Stories' op CODART symposium 'The Curator of the Future' (6/10/2023, Amsterdam, Rijkmuseum) - Hannah Iterbeke**

Het panel onderzoekt de evoluerende rol van kunstwerken en objecten in musea, met een focus op de veranderende verwachtingen van het publiek en de uitdagingen voor curatoren. Het bespreekt de opkomst van diverse perspectieven en stemmen in de presentatie van collecties, en hoe dit de relatie tussen verhaal en object verandert. De panelleden delen ervaringen en reflecteren over de kansen en uitdagingen die voortkomen uit deze verschuivingen binnen het museumvakgebied.

Museumbeheer

Publiek en development

Ticketing

In aanloop naar de heropening herbekijkt Museum Hof van Busleyden de huidige tarieven. Er wordt besloten om over te gaan tot een aanpassing van de ticketprijzen, met een vereenvoudiging van de kortingstarieven. De gemeenteraad keurt de nieuwe tarieven in het najaar van 2023 goed. Vanaf 2024 gelden de aangepaste tarieven voor individuele bezoekers, groepen en scholen.

Zaalverhuur

Omwille van de restauratiewerken is er geen zaalverhuur mogelijk in 2023, daardoor zijn er geen inkomsten uit zaalverhuur. Het team grijpt de werken wel aan om de polyvalente ruimte Zaal Dodoens te voorzien van nieuw meubilair en een nieuwe indeling. De zaal krijgt ook een nieuwe naam die beter inspeelt op de educatieve functie van de ruimte: het Museum atelier.

Development

In 2023 werkt het museum aan een nieuwe strategie rond development en fondsenwerving, die in 2024 wordt verdergezet. Een van de concrete acties die uit de nieuwe strategie vloeit, is een vernieuwde Vriendenwerking met drie formules; Vriend, Huisvriend en Boezemvriend van Museum Hof van Busleyden. Het museum zet ook enkele acties op touw om bij de heropening nieuwe Vrienden te werven.

Museumshop

Tijdens de tentoonstelling *Verborgene Parels* wordt een aantal nieuwe producten in de museumshop gebracht met als doel een beter zicht te krijgen op de vraag en het huidige aanbod van de museumshop. Na afloop van de tentoonstelling en ter voorbereiding van de heropening wordt besloten om een externe concessiehouder aan te stellen die zowel de nieuwe koffiebar als de museumshop zal uitbaten. In het najaar wordt de concessie afgesloten met externe partner BAI. Voorts starten ook de voorbereidende werken voor een nieuw ingerichte museumshop met een uitgebreider en verbeterd aanbod.

Infrastructuur en veiligheid

Restauratie museum

De dak- en schrijnwerken die in 2022 van start gingen, worden verdergezet in 2023. De daken worden volledig hersteld. Met het oog op duurzaamheid wordt een deel van de dakpannen en natuurstenen elementen gereinigd en gerecupereerd. De schrijnwerken worden uitgevoerd in verschillende fases, om de museumwerking maximaal te laten doorgaan. De ramen worden stuk voor stuk uit hun scharnieren gehaald en op maat hersteld. Daarbij is er speciale aandacht voor het glas in lood.

Restauratie beiaard

De interne restauratie van de beiaardtoren wordt na het bouwverlof opgestart. De twee lokaaltjes in de toren worden voorzien van een nieuwe vloer. De trap wordt toegankelijker gemaakt. De volledig hernieuwde beiaard is voorzien om te openen in het voorjaar van 2024.

Restauratie Schipke

De oude beiaardschool wordt verbouwd zodat die bij de heropening van het museum een bestemming krijgt als koffiebar van het museum. Het museum zet in op duurzaamheid en het herstel van de historische waarde van het gebouw. De plankenvloer wordt deels gerecupereerd en deels met nieuwe materialen hersteld.

Beelden Open Wervendag in Museum Hof van Busleyden. Foto's: Sophie Nuytten.

Heraanleg museumtuinen

In 2023 start de heraanleg van de drie museumtuinen: de grote binnentuin aan de Sint-Janstraat, de kleine erekoer die grenst aan de Frederik de Merodestraat en de derde binnentuin die niet vrij toegankelijk is. Voor het ontwerp tekenen landschapsarchitect Ronald van der Hilst en zijn team, hedendaags kunstenaar Berlinde De Bruyckere zorgt voor de artistieke invulling. Tijdens het grootste deel van de werken blijven de tuinen vrij toegankelijk voor het publiek. De oplevering van de tuinen is voorzien bij de heropening van het museum in de lente van 2024.

Veiligheid in het museum

De interne bewakingsdienst van het museum is gestart op 1 januari 2023. Het museum zet daarmee in op eigen bewakingspersoneel in plaats van externe bewakingsondernemingen. Deze bewakingsagenten krijgen opleidingen over veiligheid, maar ook klantvriendelijkheid. Zo blijven de bewakers een aanspreekpunt voor de bezoekers. Het museum doet onderzoek naar de nieuwste en beste veiligheidssystemen om de bewakingsagenten te ondersteunen in hun functie.

Duurzaamheid

Het museum draagt duurzaamheid hoog in het vaandel en blijft ook in 2023 specifiek inzetten op duurzaam gebruik van materialen. Bij de verschillende verbouwingsprojecten wordt er nagedacht over het duurzame beleid van het museum. Waar mogelijk, worden bouwmaterialen gerecupereerd.

Dat geldt ook voor de bouw van tentoonstellingen. De tentoonstelling *Verborgene Parels* gebruikt een open scenografie, met metalen buizenstructuur die ook in toekomstige tentoonstellingen kan dienen.

In de museumtuinen wordt een ondergronds waterreservoir aangelegd, dat ook in periode van droogte de tuin van water moet voorzien. Bij de plantenkeuze wordt rekening gehouden met een groot aandeel droogteresistente planten.

Organisatiestructuur

Personeel

In 2023 komen binnen volgende functies 4 nieuwe medewerkers vast in dienst: Medewerker collectie- en depotwerking, Technisch medewerker, Zakelijk Museum Consulent, Persmedewerker. In 2023 gaan binnen volgende functies 4 medewerkers uit dienst: Curator Oude Kunst, Technisch medewerker, 2 Museumbezoekers.

Stages

De teams laten zich jaarlijks bijstaan door jobstudenten en stagiaires. Samen met de studenten wordt gekeken naar een duidelijk afgebakend project dat inhoudelijk relevant is voor de student en ook voor het museum een meerwaarde betekent. In 2023 deden verschillende studenten hun stage in het museum:

- Behoud van de collectie (Team Programma): In het kader van de opleiding conservatie-restauratie aan de Universiteit Antwerpen volgt een student een vrijwillige stage in Depot Rato. Gedurende de zomermaanden helpt de student het team met de verwerking van de collectie.
- Inleefstage / verkenning praxis (Team Programma): Vanuit de opleiding conservatie-restauratie aan de Universiteit Antwerpen volgt een student ook een inleefstage om kennis te maken met de werking van het museum. De student neemt deel aan de oefendag over het calamiteiten- en collectiehulpverleningsplan, helpt collega's in de depots en magazijnen met de voorbereiding van de lopende waarderingsprojecten en bezoekt het externe depot.
- Onderzoek collectie ommegang en cavalcade (Team Programma): Een masterstudent geschiedenis aan de Universiteit Antwerpen voert onderzoek naar de historiek van de ommegangsfiguren en praalwagens uit de collectie van het museum. Meer specifiek wordt onderzocht wanneer ze voor het eerst verschenen, welke betekenis en eventuele betekenisverschuiving de wagens en figuren gekend hebben en welke uiterlijke verschuivingen hebben plaatsgevonden. Het doel van de stage is het verwerven van meer achtergrondkennis om op basis daarvan een beter collectiebeleid te kunnen voeren.
- Communicatie en evenementen (Team Publiek): Een stagiair werkt in het voorjaar mee met de organisatie van verschillende evenementen en ondersteuning van communicatie. De student voert ook onderzoek naar het beter bereiken van jongeren als doelgroep.
- Meeloopstage onthaal en administratie (Team Publiek): Een vijfdejaarsstudent uit het secundair van Ursulinen Mechelen (richting Onthaal, Administratie en Sales) volgt een meeloopstage van vier weken om ervaring op te doen met de back-office werking van het museum.
- Stage familieaanbod (Team Publiek): Een tweedejaarsstudent Sociaal Werk van Karel de Grote Hogeschool onderzoekt de zichtbaarheid van het publieksaanbod (familie-aanbod) en vergelijkt dit met andere musea om zo verbeterpunten te kunnen aangeven. De student werkt ook mee bij de ontwikkeling van de pakketten voor klasbezoeken en met de uitwerking van het familieparcours.

Jaarverslag

Jaarverslag 2023 - Redactie: maart 2024

Copyright: Museum Hof van Busleyden

Alle rechten voorbehouden.

hofvanbusleyden.be

Dit jaarverslag is beschikbaar op hofvanbusleyden.be

h Hof van
VB Busleyden
museum

